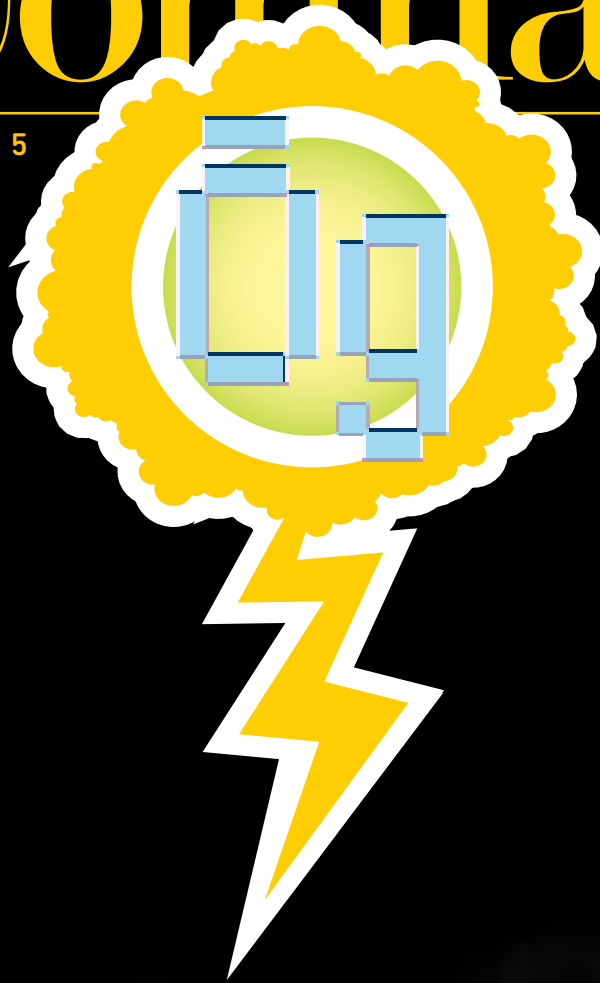

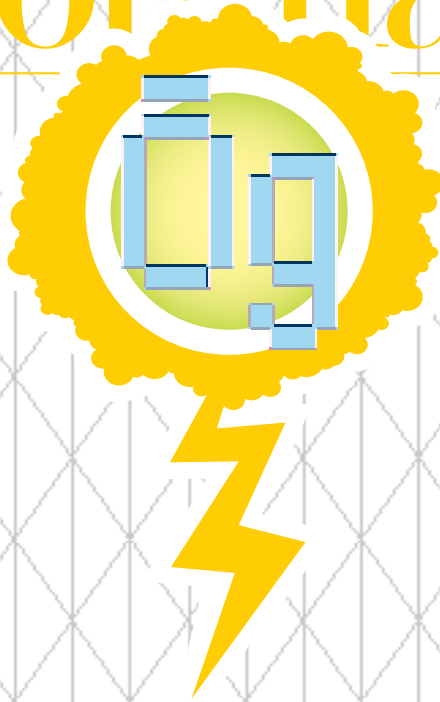
Comhar

EAGRÁN 5

2015

Comhar

Eagarfhocal

Fáilte ar ais tar éis an tsamhraidh.

Mo mhíle buíochas le gach duine a chuir saothar chugainn don eagrán seo de Chomhar Óg.

Bhain mé an-taitneamh go deo as na dánta, na scéalta agus na hailt ar fad a léamh agus tá súil agam go mbainfidh sibhse an taitneamh céanna astu agus sibh á léamh anseo.

Tá súil agam freisin go leanfaidh sibh oraibh ag scríobh agus beidh mé ag súil go mór le bhur saothar a léamh agus a roinnt idir na leathanaigh sa chéad eagrán eile.

Mar sin coinnígí oraibh ag scríobh agus seolaigí scéalta, léirmheasanna, dánta agus ailt chugainn ag iriscomhar@gmail.com. Bíodh ainm, aois/rang agus scoil luaite le gach saothar.

Tá duais an eagraín seo ag dul don dán An Abhainn le Lucy Ághas ó Phobalscoil Chorca Dhuibhne. Dearbhán €50 buaite aici. Comhghairdeas leat, a Lucy.

Áine Ní Ghlinn
Eagarthóir

An Abhainn

Tosnaíonn an abhainn ag cogarnach
Agus í ag déanamh a slí thar an gcarraig
Ag iompar ualaigh d'fhiail 's caonach
Mar is ina seanaois atá sí anois.

Tosnaíonn sí ag insint a scéil,
Scéal fada, mar a tharlaíonn sé
Mar ag an abhainn seo tá saol
A théann siar ar feadh na mblianta.

Insíonn sí dom mar gheall ar a foinse
Thuas go hard sna sléibhte.
Bhí sí caol agus fíochmhar ansan
Le taobhanna arda, géara.

Tháinig sí anuas tríd na gleannta leathana.
Chuaigh sí thar chnoic, trí choillte dorcha.
Shnámh daoine inti, ag léim timpeall ina huisce
Agus is léi a chaith iascairí a gcuid ama.

Lean sí ar aghaidh, níor stop sí d'éinne
Agus í ag múnlú an tírdhreacha
Is a craobh-abhainneacha ag rith inti
Chun í a dhéanamh níos leithne.

Anois tá sí síochánta, aibí.
Tá sí ciúin, fásta 's tá a fhios aici
Go bhfuil sí ag teacht i dtreo an deiridh
Ach táim ullamh don bhfarraige, a deir sí.

Lucy Ághas
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Splancfhicsean...

An Rogha

Cheap mé go raibh mé tar éis í a shábháil. Ar maidin bhí mé ag snámh i dtionnta fíochmhara na farraige. Anois agus mé ag siúl síos pasáiste na scoile, mothaíonn an cros trom timpeall ar mo mhúineál. Buailéann mo ghualainn i gcoinne ghualainn Sheóna, ach leanann sise ar aghaidh ag siúl. Tá a gruaig fós fliuch.

Saoirse Nic Loinnsigh & Albha Ní Dhuibhir Bhaoil
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Cás

Tháinig sé anuas an staighre. Greim daingean aige ar a chás. Scamall deataigh ina cheann agus é ag siúl isteach sa seomra suite.

Bhí macalla de ghloine á bhriseadh le cloisteáil ar fud an tseomra. Iarmhairtí an alcóil á lasadh suas ag saighead solais.

An tost á bhriseadh ag caoineadh ón gcúinne. D'éirigh an cás éadrom ina lámh nuair a chonaic sé an radharc: a dheartháir, naoi mbliana d'aois, cúlaithe isteach sa chúinne, a aghaidh á cheilt ag an bhfuil chródhearg ar a lámh fáiscthe.

Rinne coiscéimeanna a athar gíoscán san urlár. Gloine úr, briste ina lámh. Chas an laoch thart, a dheartháir faoina scáth.

Leag sé uaidh an cás.

Caoimhe Ní Fhaoláin
Coláiste Íosagáin, BÁC

Cluiche Fichille

Shuigh Gearóid ar an leaba, é ag breathnú ar chuile rud sa seomra. D'aithneodh sé an seomra seo áit ar bith ar domhan. Mhottaigh sé an seomra ag éirí níos lú, na ballaí ag cúngú isteach air. Bhí an ghrían ag scoilteadh na gcloch taobh amuigh den bhfuinneog, na gathanna ag lonrú ar an leabhar fisice a bhí ina luí ar an deasc. Ní raibh sé in ann díriú air. Bhí smaointe ag dul timpeall agus timpeall ina cheann. An raibh sé i gcónaí mar seo? Tháinig giorra anála air chomh luath is a sheas sé suas. Tháinig míobhán ina cheann. D'éirigh a chos sáinnithe sna meáchain a bhí caite ar an talamh aige agus níor mhothaigh sé é féin ag titim. Ní raibh aon amhras ach gur bhuail an smaoineamh seo é na mílte uair ach gur chuir sé chuig cúl a chinn é chuile uair. Chuaigh sé siar arís ar an eachtra a tharla níos luaithe idir é féin agus Mícheál leis na fir fichille. D'éist sé go cúramach. Chuala sé an clic éadrom agus an ridire agus an rí ag bualadh in aghaidh a chéile.

Aoife Ní Bhrádaigh
Coláiste Íosagáin, BÁC

Stoirm

Títeann braon beag
Braon beag uisce
Anuas ó Neamh
Ag luascadh
Ag luascadh
Athraíonn na scamaill go dorchadas
Ag scaoileadh an rúin
Go bhfuil stoirm le teacht
Níos cumhachtaí
Níos cumhachtaí
Bánn sí na páirceanna
Gan fios
Gan tuiscint
Gan eagna

**Naoise Mac Conghail, Colm Ó Briain,
Comhghal Ó Cofaigh Byrne Cathal Ó Duibhir
Baoill, Charlie Ó hAodha Ó Faogáin**
Coláiste Eoin, BÁC

An Gliaire

Ghlac sé anáil. Dhún sé a shúile. Rug sé ar a chlaíomh agus rith sé isteach sa staid. Chualathas béic, ach ní ón lucht féachana. Léim an cat...

Maria Ní Bhuachalla
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Bháisteach

As lochán nó loch
Abhainn nó muir
A thagann an bháisteach
Aniar nó anoir

Suas a théann sí
Is meascann le haer
Ní thitfidh sí fós
Óna neaidín sa spéir

Go gcruthaíonn sí scamall
Ag bailiú anois
Mar ollphéist a loiteann
Meon an áthais

Seán Ó Síocháin
Coláiste Eoin, BÁC

Duilleoga

Ag titim
Gaoth ag séideadh
An Fómhar
Cruins!

Sarah O'Brien
CICE

An Bhreith

Tá tine ghréagach i mo chloigeann
Tine a rinne chuile dhuine
Thug sibh gual le linn na linne
Sibh a rinne, sibh a rinne ...

Tá lasracha áille, galánta
I mo chloigeann, i mo
Thinteánsa

Éist feadaíl
Na feirge. Glór garbh
Na tine. Dar libh

Is scréachaíl ghránna é
Sílimse gur
Canadh é

Go rí-mhinic
Dónn sí. Dónn
Sibhse, dónn

Mise
Ach mar a bheadh bean seoil
Fulaingeod

Ar son na clainne
Fulaingeod
Ar son an ghliondair

Aoibhneas na ndathanna
Ag teacht
Le chéile

Tar cóngarach
Féach isteach im' shúile
Féach an tine

Fíantas, áilleacht
Féach do scáil féin
Sa mháine

Tá tine ghréagach i mo
chloigeann
Tine a rinne chuile dhuine
Thug sibh gual le linn na linne
'Nois ní tine é
Ach duine

Féilim Ó Brádaigh

Glas

Is mise an dath glas...
Dath nach mbíonn róthábhachtach.
Dath a bhíonn dearmadta.
Cruthaítear mé
Nuair a thagann buí agus gorm le chéile.
Ceapann a lán daoine
nach bhfuil mise róthábhachtach.
Ach is mise an dath is mó ar domhan.
Is mise an féar, na duilleoga,
Na rudaí is tábhachtaí do na crainn
Agus do na bláthanna.
Feicim iad go minic mar bíonn
Ceangal agam leo.
Agus feicim an spéir idir na duilleoga
Mar is mé na duilleoga freisin.
Gaoth ag séideadh go ciúin
In aice liom.
Is maith liom an saol seo,
An saol nach bhfeiceann aon duine.
Míshona?
Níl mise!

Aisling Middleton,
CICE

Dá bhféadfadh Scamaill Labhairt

Dá bhféadfadh scamaill labhairt
Samhlaigh na scéalta a bheadh acu
Iad i gcónaí ag athrú agus ag gluaiseacht
Ag taisteal go saor ó áit go háit
An talamh thíos ag athrú idir
chruth agus dath
Nach iontach an domhan é
Agus iad ag luascadh thart go leisciúil
Cinnte, ba bhreá liom na scéalta a chloisteáil

Jennifer Ward
CICE, Ráth Maoinis

An Turtar

Cím rud beag os mo chomhair,
Ní bréagán é, ní leabhar é,
Ní teilifís é ná troscán,
Níl aigne aige ná smaointe,
Ach mar fhothain tá sliogán.

Bíonn dath liath nó glas air, de ghnáth
Ach inniu, os mo chomhair, tá dath dearg air,
Ceithre chos agus ceann
Le súile beaga bídeacha ann.

Tá sé mall agus traochta
Gan ghruaig ná cóta.
Lastar é
Mar gur coinneal turtair é...

Orla Ní Bheaglaoidh
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Fuinneamh na Stoirme

Bíonn sé gach áit
Ag athrú, gan teacht nó imeacht.
Fuinneamh atá ann
I gcónaí ag bogadh
Ag déanamh teasa, solais agus torainn.

Tagann tonnta isteach le cumhacht na gealaí
Le raon bán ar a mbeola
Go dtí go bpógann siad an trá.
Séideann an ghaoth go borb
Amhail is dá mbeadh sé ar intinn aici
na hadharca a bhaint den diabhal.

Gach ceann acu seo ag briseadh
Ag scrios, ag iompar, ag sciorradh
Ag sciobadh, ag milleadh,
ag ithe, ag creimeadh
Ach de shíor ag cruthú.

James Ó Floinn,
Oisín Dingle,
Pádraig Ó Nualáin
Coláiste Eoin, BÁC

Cúl mo Thí

Ar chúl mo thí, tá gadhar darb ainm Odie,
Le ceithre lapa, srón agus eireaball.
Ar chúl mo thí, tá botháin ghlasa, bhuí
Le rothair agus fearas feirme iontu.

Ar chúl mo thí, tá gairdín cúil
Le bláthanna agus sceacha.
Ar chúl mo thí, tá cosán
Le siúl agus rith air.

Ar chúl mo thí, tá gort mór groí
Le caoirigh ann agus uain.
Ar chúl mo thí, ta cearca ag breith uibheacha
Sa bhothán ina bhfuil siad ina suí.

Ar chúl mo thí, tá sruthán caol
Ag rith ó bharr Chnoc Bhréanainn,
Ar chúl mo thí, tá crainn mhaola
Mar gur thit na duilleoga uathu.

Orla Ni Bheaglaoidh
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Ard na Gréine

Is é Ard na Gréine an áit is fearr
I nDaingean Uí Chúis mar a bhfuil sé,
Braithim go bhfuilim ar bharr an domhain
Is An Daingean go léir le feiceáil ann.
Féachaim amach ar Sceilg Mhichíl
Gach aon lá ag teacht abhaile ón scoil.
Is féidir leat Fungi a fheiceáil uaireanta
Má tá radharc maith agat.
Lá Cinn Bhliana, is féidir liom
Na tinte ealaíne a fheiscint ó mo theach
Gan fiú mo sheomra codlata a fhágaint!
Is é Ard na Gréine m'áit speisialta féin.
Ní féidir é sin a athrú.

Patrick Ó Coileáin
Pobalscoil Chorca Dhuibne

Baile an Lochaigh

Is as Baile an Lochaigh mé.
Áit aoibhinn is spéisiúil í.
Tá mo mhuintir ina gcónaí ann.
Níor mhaith liom bheith aon áit eile ar domhan.

Áit mhór fhairsing í Baile an Lochaigh.
Bíonn radharc agat ar na cnoic.
Tá capall agam ann darb ainm Cáit.
Baile an Lochaigh - sin í m'áit!

Cathal Ó Muircheartaigh
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Samhain

Is mí dhraíochta í an tSamhain.
Cheap na págánaigh sin.
Bhí féile mhór ag tús na míosa
Agus tá sí fós againn.

Bhíodh na draoithe ag rá paidreacha
Bhíodh na págánaigh ag guí
Bhídís ag ceiliúradh
Is ag dul ó thigh go tigh.

Bímíd fós ag ceiliúradh
Is ag dul ó thigh go tigh
Ach is ag lorg milseán a bhímídne,
Gléasta mar phúcaí.

Pádraig Ó hAiniféin

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

An Ghaeilge

Is mise an Ghaeilge
Is mise do theanga
Táimse i do fhuil

Úsáideann filí mé
Úsáideann daltaí mé
Úsáideann leanaí mé
Iad bródúil agus
iad ag caint fúm

Táim libh go beo
Agus beidh mé libh go deo
Cuirigí áthas ar m'anam
Agus labhraigí mé!
Ó, labhraigí mé!

Aaron Ó Floinn agus Tomás Ó Leannacháin.

*Coláiste Daibhéid, Sráid an Mhuillinn
Sábhadóireachta, Corcaigh*

Spideog

Is spideog mé
Bím ag tumadh tríd an aer.
Bím an-sásta nuair a bhím sa spéir.
Feicim an ghrían agus na scamaill ag troid.
Feicim na scamaill ag caoineadh.
Cloisim na páistí ag súgradh san uisce,
Cloisim scread –
Féach! Tá scáth fearthainne briste!
Is spideog mé.
Bím ag tumadh tríd an aer.
Bím an-sásta nuair a bhím sa spéir.

Katie Cooke, Claire Hall & Rose Pollard,
CICE

Luas

Tá an ghráin agam ar an Luas. Bíonn sé i gcónaí lán agus ní bhíonn aon áit le suí ná le seasamh ann. Mar sin féin, bíonn orm é a úsáid sách minic. An uair seo, bhí sé folamh agus is ar éigean go raibh aon duine ann. Shuigh mé síos agus thóg mé amach mo chuid cluasán. Bhí mé díreach le ceol a chur ar bun agus an Luas réidh le n-imeacht nuair a léim beirt ar bord. Bhreathnaigh mé suas go bhfeicfinn cé a bhí ann. Cailín thart ar m'aois-se a bhí ann agus fear thart ar thríocha. In áit suí síos d'fhan an bheirt acu ina seasamh, mar sin ní raibh mé in ann iad a fheiceáil. Bhí an bheirt acu ag argóint go ciúin. Bhí an fear i gcónaí ag breathnú timpeall air féin, ag cinntiú nach raibh aon duine ag éisteacht leo. Bhí gruaig ghearr dhubh air. Ní raibh mé in ann an cailín a fheiceáil ar chor ar bith, go dtí gur bhog sí beagán.

Bhreathnaigh sí an-chosúil liomsa, ach beagán níos sine. Bhí an ghruaig dhubh chéanna orainn — cé go raibh sí níos giorra — agus na súile glasa céanna. Bhí sí ag caitheamh jeans le buataisí agus hoodie glas. Bhí an bheirt acu fós ag argóint, ach ba léir gur cheap an cailín go raibh sé an-bharúil mar phléasc sí amach ag gáire. 'Níl sé seo barrúil, a Ghráinne,' a dúirt sé go crosta.

'Dár ndóigh, níl. Níl mé ag iarraidh bás a fháil arís,' a dúirt sí leis.

'Bhí an t-ádh leat nach bhfuair tú bás an uair sin,' a dúirt an fear.

'An t-ádh? Bhí an t-ádh liom?' Bhí sí féin ar buile anois. 'Cheap chuile dhuine go bhfuair mé bás agus ní fhaca mé mo chlann riamh arís, agus ní fheicfidh!'

'Tá brón orm faoi sin, ba orainne an locht. Ní raibh muid sách sciobtha agus tá an t-ádh linn go bhfuair muid an seans é seo a chur ina cheart.'

Bhí an cailín ciúin ar feadh cúpla nóiméad sular dhúirt sí:

‘Mar sin céard é an plean?’
 ‘Beidh sí ar an gcéad traein eile, nach mbeidh? Caithfidh muid í a mhoilliú síos chomh maith agus is féidir, caithfidh sí an traein sin a chailleadh agus tabharfaimid di an páipéar.’ Ansin ghlaigh mo fón. Úna a bhí ann, is dóigh go raibh sí ag iarraidh tosú ag béiceach orm arís. Chas mé as mo fón ach bhí an cailín tar éis é a chloisteáil agus chas sí timpeall go bhfeicfeadh sí cé a bhí ann. Níor thug an fear tada faoi deara. Nuair a chonaic an cailín mé mhéadaigh an dá shúil inti agus chuaigh a héadan go hiomlán bán. Lig mé orm féin nár thug mé tada faoi deara agus thosaigh mé ag plé le m’fhón, cé go raibh mé ag faire orthu as coirnéal mo shúile. Thosaigh sí ag caint an-sciobtha agus an-chiúin leis an bhfear. Níor thug mé aird ar bith orthu agus sheas mé suas ag an doras, réidh le dhul amach ag an stáisiún traenach. D’fhág mé mo mhála sa stáisiún traenach agus, mar go raibh uair go leith agam go dtí go n-imeodh an traein, shocraigh mé dhul chuig caifé le rud éigin le n-ithe a bheith agam. Téim chuig an gcaifé seo sách minic, tá sé thart ar dheich nóiméad siúil ón stáisiún, tá an tseirbhís go maith agus ní bhíonn an áit lán. Ach inniu is é a mhalairt a bhí fíor, bhí an áit lán agus an chuma air nach raibh aon fhreastalaithe ag obair ann. Thóg sé deich nóiméad ar fhreastalaí m’ordú a thógáil. D’ordaigh mé cupán caife agus cáca seacláide, ag súil nach dtógfadh siad rófhada. Faoi dheireadh tháinig an freastalaí chugam le mo lón. ‘Tá brón orm gur thóg sé cho...’ Ní raibh sí ag tabhairt aire don rud a bhí á dhéanamh aici agus dhoirt sí an caife ar an mbord. Thosaigh mé á ghlánadh. ‘Tá sé go breá, déanfaidh mé féin é’ a dúirt mé léi. D’íth mé mo cháca agus d’íoc mé as, agus d’fhág mé an áit chomh sciobtha is a bhí mé in ann. Chuaigh mé isteach sa siopa trasna an bhóthair leis na páipéir agus cúpla rud don traein a cheannach ach bhí scuaine sách fada ann agus ní raibh deifir ar bith ar fhear an tsiopa. Bhí comhrá fada aige le chuile chustaiméir. ‘Tá an aimsir an-dona, nach bhfuil?’ a dúirt sé. ‘Céard? Ó, níor thug mé faoi deara,’ a dúirt mé leis. Bhí cúpla duine tar éis teacht isteach sa siopa le foscadh a fháil ón mbáisteach. Bhí mé ag dul an rud céanna a dhéanamh nuair a thug mé faoi deara go raibh sé a trí a

chlog agus go mbeadh an traein ag imeacht i gceann cúpla nóiméad. Rith mé amach as an siopa chomh sciobtha is a bhí mé in ann. Thógfadh sé deich nóiméad orm rith chomh fada leis an stáisiún. Ní raibh mé ag tabhairt aird ar an rud a bhí á dhéanamh agam agus bhuail mé faoi dhuine éigin agus shleamhnaigh mé. Ansin phléasc mo mhála agus choinnigh an duine eile air ag rith. Bhailigh mé mo chuid rudaí (báite) agus rith mé chuig an stáisiún. Ach bhí mé rómhall, bhí an traein díreach imithe. Sheiceáil mé. Bhí an chéad traein eile go Gaillimh ag imeacht ar maidín. An lá dár gcionn, bhí mé ar an traein sin ag caint le mo chara ar an bhfón. D’fhan mé in óstán an oíche roimhe sin. Bhí mé ag dul trí mo mhála agus ag éisteach le hAisling ag clabaireacht faoi rud éigin nuair a tháinig mé ar an bpáipéar. Páipéar an lae a bhí ann. Bhí sé fillte agus bhreathnaigh sé sean agus caite. Bhí alt amháin highlighíteáilte i ndúch buí. Alt faoin traein a bhí ag dul ó Bhaile Átha Cliath go Gaillimh ag a trí a chlog an lá roimhe sin. Bhí timpiste ann. Bhí deichniúr gortaithe go dona agus fuair triúr bás. Ach ní raibh aon timpiste ann an lá roimhe sin. Go tobann chuimhnigh mé ar an méid a chuala mé ar an Luas an lá roimhe sin. An cailín sin Gráinne agus an fear: “Caithfidh sí an traein a chailleadh.” “Tabharfaimid di an páipéar” agus “Í a mhoilliú síos”. «A Ghráinne? A Ghráinne?» a dúirt Aisling — í crosta mar nár dhúirt mé tada. ‘An bhféadfadh mé glaoch ar ais ort ar ball?’ a dúirt mé.

Aifric Ní Scoláí

(Bhuaigh an scéal seo duais Oireachtas 2014)

Is í mo Laoch í

Is í mo sheanmháthair mo laoch. Tá sí ina cónaí san Astráil agus fós, gach Nollaig agus gach breithlá, cuireann sí glaoch Skype orainn, fiú má bhíonn sé a trí a chlog ar maidin san Astráil. Gach bliain, cuireann sí bronntanais chugainn go léir. Uair amháin, goideadh ceann de na bronntanais agus ó shin, cuireann sí an méid sin téipe ar na bronntanais go dtógann sé nach mór cúig nóiméad déag chun bosca amháin a oscailt. Bíonn sí ann i gcónaí dom fiú má tá sí ar an dtaobh eile den domhan.

Patrick Ó Coileáin

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Ceol

Measaimid go bhfuil difríochtaí móra eadrainn maidir le cúrsaí ceoil. Mar shampla, an saghas ceoil a mbímid ag éisteacht leis.

Is mise Darragh agus is fearr liom an ceol seanfhaiseanta - mar shampla, roc éadrom cosúil le hEric Clapton, The Beatles, Marvin Gaye agus a leithéid.

Úsáidim an ceol chun strus a laghdú, agus chun mé féin a shásamh. Tá meas agam air, agus is cuid an-tábhachtach é de mo shaol laethúil. Is féidir liom luí síos gan faic a dhéanamh agus sult a bhaint as an gceol ar feadh cúpla uair an chloig.

Is mise Conchúir agus níl aon amhránaí faoi leith ab fherr liom thar aon cheann eile. Is aoibhinn liomsa a lán amhránaithe - an chuid is mó díobh ó na hochtóidí agus na nóchaidí ach is maith liom roinnt ceoltóirí nua chomh maith - Ed Sheeran agus Hozier, mar shampla.

Tá ceol éagsúil le cloisteáil i ngach áit ar domhan. In Éirinn, mar shampla, tá ceol Gaelach againn, ceol a fuairamar ó dhaoine a tháinig chun na tíre seo fadó. Tá an ceol seo tar éis athrú agus forbairt tar éis na mílte bliain.

Darragh Mac Cárthaigh agus Conchúir Ó Briain.

Coláiste Daibhéid Sráid an Mhuilinn Sábhadóireachta, Corcaigh

Mo Laoch

Is é Páidí Ó Sé mo laoch. Fear cliste ab ea é agus bhí sé ina chónaí cúpla nóiméad ó mo thigh.

Is é mo laoch é mar go raibh sé dírithe ar an bpeil agus taimse chomh maith. Chaith sé na blianta ag traenáil agus ag traenáil agus fuair sé a sheans chun imirt le Ciarraí. D'imir sé leo ar feadh na mblianta agus bhí sé mar chaptaen orthu chomh maith. Bhuaigh sé a lán bonn, ina measc, ocht mbonn Uile-Éireann.

Bhíos i scannán - Rí an Pharóiste - mar gheall air. Bhí páirt Mhuiris Fenton agam mar go bhfuil an dath céanna ar mo ghruaig is atá ar a ghruaig sin. Dúirt sé sa scannán aon uair a bhíodar ag imirt le chéile, go gcaithfeadh Páidí a bheith mar <cowboy> ach ní bhíodh aon chead ag Muiris a bheith ina bhuachaill bó riamh!

Conn Ó Riagáin

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Bíonn a Scéal Féin ag Gach Déantán

Sna leathanaigh seo ó Chlub Leabhar Choláiste Feirste, déanann daltaí cuntas ar dhéantáin a roghnaigh siad le haghaidh taispeántais i leabharlann na scoile.

Roghnaigh siad nithe éagsúla atá - nó a bhí - tábhachtach nó speisialta dóibh féin, déantáin a bhain le gnéithe éagsúla dá saol. Seo cuid de na hait a sheol siad chugainn:-

Peil Ghaelach

Roghnaigh mise liathróid pheile mar tá baint ollmhór liom le Peil Ghaelach, chan amháin sa scoil ach taobh amuigh den scoil fosta. Tá dúil mhór agam sa Pheil Ghaelach mar imríonn mo dhaidí agus an teaghlach ar fad í.

Tá Gaeilge ag mo dheartháir mór, Laughlin agus tá cúpla focal ag mo thuismitheoirí fosta. Sin an rud a spreag mé le bheith ag labhairt faoin liathróid seo. Bíonn liathróid i gcónaí i mo lámh i m'am saor. Bíim ag súgradh amuigh sa tsráid le liathróid le mo dheartháir mór. Déanann muid cleachtadh ar an pheil Ghaelach roimh na cluichí a imrímid. Bíim mar chúl báire i mo chuid chluichí. Sílim go bhfuil mé thar a bheith maith sa chúl. D'imir muid uilig ó bhí muid óg.

Níl an déantán seo luachmhar ó thaobh airgid de ach tá sé luachmhar domsa agus do mo theaghlach.

Banbha Nic Mhuireartaigh

Mo Leabhar Bliana

Is rud an-speisialta é an leabhar bliana a rinne mé mar cuireann sé a lán rudaí deasa i gcuimhne dom. Fuair mé an leabhar bliana agus mé i mo bhliain dheireanach i nGaelscoil na Móna le go gcuimhneoinn ar an tréimhse sultmhar, dearfach a chaith mé ann is mé ag foghlaim Gaeilge. Déarfadh daoine nach bhfuil ann ach leabhar agus pictiúir istigh ann ach domsa, léiríonn sé seacht mbliana de mo shaol agus mé sa bhunscoil. Mar sin, tá sé an-luachmhar domsa.

Luíseach Ní Mhuirigh
Sadlier

T-Léine CLG m'Athar

D'imir m'athair peil Ghaelach do Naomh Maolmhaadhóg sna seachtóidí. Thug a athair féin an t-léine dó nuair a bhí sé thart fá thrí bliana déag d'aois. Bhí grá ag m'athair i gcónaí don pheil Ghaelach. Nuair a d'fhás m'athair aníos, thug sé an léine domsa le caitheamh ag cluichí Aontroma agus ag cluichí eile. Tá an léine rómhór dom fós, áfach!

Dáire Ní hÍr

Corn ón bhFéile ScoilDrámaíochta

Bhí mé i mo shuí sa halla mór i gColáiste Feirste tamall beag i ndiaidh dom teacht aníos ón ardán i gcomórtas na Féile ScoilDrámaíochta.

Willy Wonka agus an Mhonarcha Seacláide an dráma a raibh mé páirteach ann. Tháinig na duaiseanna go gasta agus roghnaíodh muid mar na haisteoirí is fearr i measc na gcailíní. Dúirt na breithiúna go raibh sé ródheacair duine amháin a roghnú agus, mar gheall air sin, roghnaíodh muid beirt. I dtús báire dúirt siad ainm cailín nár aithin mé agus ansin dúirt siad "Agus Violet ó Willy Wonka agus an Mhonarcha Seacláide!" Sin mar a fuair mé an corn. Bhí mé i Rang a 6 nuair a bhain mé í. Níl sé iontach luachmhar ó thaobh airgid de ach tá sé luachmhar domsa.

Shántana Nic Cú Uladh

Bóthar Seoighe, Béal Feirste

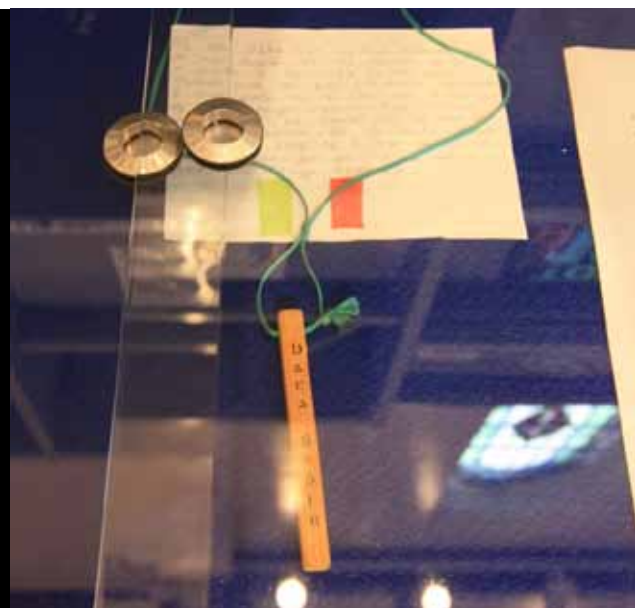
Grianghraf é seo de thithe ar Bhóthar Seoighe agus de sheomra sa Chulturlann. Cónaím ar Bhóthar Seoighe i nGaeltacht bheag i mBéal Feirste, Gaeltacht a bhunaigh mo Dhaideo, Séamus Mac Seáin, agus cuid mhór daoine eile fosta. Bhunaigh sé Meánscoil Feirste i seomra beag sa Chultúrlann ar Bhóthar na bhFál. Sin an scoil s'agamsa anois – Coláiste Feirste. Thosaigh mé ar an ghrianghrafadóireacht mar gheall ar cheamara beag bídeach a bhí i dteach mo Dhaideo

Séamus Mac Aoidh

BATA SCÓIR

Tá an bata scóir iontach tábhachtach do mo Dhaidí. Bhí mo Dhaidí ag dul á chaitheamh ag an gcírrib ar son na bpáistí Gaelacha ach dúirt mo Mhamó le mo Dhaidí gan é sin a dhéanamh mar bhí sé ródhainséarach. Choinnigh mo Dhaidí é thar na blianta chun a rá go raibh sé ag dul a bheith ag troid ar son na Gaeilge.

Fionnuala Nic Cathmháoil

Léirmheas: Gluaiseacht le hAlan Titley

Ón gcéad cheist a chuirtear sa leabhar corraitheach seo, éiríonn le hAlan Titley an léitheoir a mhealladh isteach. Tuigimid láithreach go bhfuil scéal iontach le hinsint, scéal gur fiú éisteacht leis.

Scéal cumhachtach agus tragóideach é faoi ógánach ón Afraic agus a thuras i dtreo na hEorpa. Is í an chéad cheist a chuireann an t-údar orainn – ceist atá mar chroílár an scéil seo – ná cén fáth a bhfuil an t-ógánach seo ag taisteal? An gá go mbeadh sé de shíor ag gluaiseacht?

Cuireann an cheist seo príomhthéama an scéil os ár gcomhair – téama na sábháilteachta. Nuair a fhilleann an t-ógánach ar a bhaile ag tús an scéil, níl tásca ná tuairisc ar mhuintir na háite. Glactar leis gur rug saighdíúirí leo iad. Is ón bpointe seo a fheicimid go bhfuil an t-ógánach i mbaol.

I measc na dtéamaí eile a chuireann Titley os ár gcomhair, tá teacht in inmhe, saol an teifigh agus, ar ndóigh, téama na hinimirce. Faighimid léargas ar na téamaí sin tré shúile an ógánaigh a fhágann a bhaile dúchais, a thagann chun na hEorpa gan aon tuiscint aige ar airgead, ar theanga ná ar an bhfarraige fiú. Níor chuala sé trácht riamh roimhe seo ar an Eoraip, ach glacann sé leis gur neamh ar thalamh é.

Tá ar chumas Alan Titley atmaisféar a chruthú agus príomhcharachtar atá beo, réadúil a chur os ár gcomhair. Is carachtar é seo atá gan teaghlach agus - go dtí

go gcastar Fatima air - gan chairde. Duine ar dhuine, tréigeann gach carachtar eile é. A bhuíochas le stíl an údair, creidimid sa charachtar seo, agus éiríonn le Titley an t-atmaisféar a chruthú trína shúile síúd. Bíonn an-trua againn don ógánach, mar shampla, agus é ag breathnú ar an ngaineamhlach amhail is nach dtagann críoch leis an ngaineamh riamh.

Ardaíonn Titley lear mór ceisteanna don léitheoir – ina measc, ceist na hinimirce, saol na dteifeach san Eoraip, ocras na ndaoine bochta, gnó an striapachais, agus caighdeán oideachais pháistí na hAfraice. Fágтар cuid mhaith de na freagraí faoin léitheoir.

Tríd is tríd, éiríonn le Titley scéal corraitheach, iontach a chur os ár gcomhair, scéal atá iomlán inchreidte, scéal a ghluaiseann ar aghaidh gan aon mhoill agus muid ag leanúint saol agus turas an ógánaigh ón Afraic chun na hEorpa.

Niall Mac Dhonnagáin

Tommy an Turtair

Is mise Tommy an Turtair
Ón Aifric mé ar dtús
Ach tháinig Feacht na Murascaille
Agus thug sé go hÉirinn mé.

Shnámh mé isteach i mBá an Daingin
Agus mo shliogán orm.
Dúirt mé Dia dhuit le Fungi
Is thug sé treoracha dom.

Téigh isteach sa chuan san
Beidh tú slán sábháilte ann
Go n-éirí leat, a thurtair.
D'imigh sé le fonn.

Anois, tá cónaí orm sa Daingean -
Baile beag turasóireachta.
Is breá liom a bheith anseo
Ag snámh faoi na báid seoltóireachta.

Sadhbh Ní Bhrosnacháin
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Is mise an seomra

Is mise an seomra,
Is mise do chosaint.

Tá doras agam chun
daoine a choimeád amach.

Tá urlár agam
Chun do chosa a choimeád tirim.

Tá fuinneog agam
Chun an ghaoth a choimeád amach
agus chun solas a ligean isteach.

Táim go hiontach!
Gan mé bheadh tú marbh.

Zoë Kidd & Kendra Kiersey
CICE

Dia ag Caoineadh

Dia ag caoineadh
Dia sa chith
Uisce ag titim
Ó na scamail

Bia do na plandaí
Bia don talamh
Gach rud glan
gan a bheith salach

Braon ó na flathis
Braon ó na scamail
Báisteach ó Neamh
Tógann sé tamall

Tá sí ag imeacht anois
Tiocfaidh sí am eile
Tiocfaidh sí ar ais
arís is arís eile

**Liam Ó Tuachair, Aoife Ní Fhallúin Éigear,
Emily Ní Aogáin, Joshua Ó Corra**
Gaelcholáiste Reachrainn

Bogha Báistí

Droichead trasna na spéire
Droichead chuig pota óir
Dearg, gorm, buí
Is droichead é
An bogha báistí

**Saorla Nic Coitir, Rachel Ní Mhurchú,
Aoife Breathnach, Helen de Búrca**
Gaelcholáiste Reachrainn

Bogha Báistí

Droichead chuig an bpota óir
Dia ag péinteáil
Droichead suas ar Neamh
Sin an bogha báistí

Liam Pittman, Daniel Mannix, Karl Behan
Gaelcholáiste Reachrainn

Géibheann

le Caitlín Maude

Ba í Caitlín Maude a scríobh Géibheann - dán atá ar chúrsa na hArdeistiméireachta.

Rugadh Caitlín Maude sa bhliain 1941. Bhí sí ina múinteoir ar feadh tamaill bhig agus chaith sí tréimhí ag múineadh in áiteanna éagsúla. Rugadh í i Ros Muc i gConamara. Bhí clú agus cáil uirthi mar amhránaí ar an sean-nós, mar aisteoir agus mar fhile. Ghlac sí páirt sa chéad léiriú den dráma An Triail le Máiréad Ní Ghráda, in Amharclann an Damer i mBaile Átha Cliath. Fuair sí bás i 1982 agus í 42 bliain d'aois. Foilsíodh dhá bhailiúchán dá cuid scríbhneoireachta tar éis a báis.

Is ceann de na dánta is cáiliúla dá cuid é Geibheann. Is iad na príomhthéamaí ná cúrsaí timpeallachta, saoirse agus daoirse. Pléann an file na fadhbanna a bhíonn ag ainmhithe agus ag daoine. Bíonn a lán daoine ag caint faoin easpa saoirse – díreach cosúil leis an ainmhí sa dán. Tá fadhbanna na ndaoine agus fadhbanna na n-ainmhithe an-chosúil lena chéile. Dá bharr seo tá ábhar an dáin níos suimiúla.

Tá saorvéarsaíocht sa dán. De bharr na stíle agus na n-íomhánna saibhre cruthaítear atmaisféar níos fearr. Ceapann a lán daoine go bhfuil an file ag scríobh faoina hailse féin agus faoin tsaoirse a chaill sí agus í san ospidéal. Is í an tsaoirse an téama is láidre sa dán mar tá ceangal pearsanta ag an bhfile leis an dán. Is téama uilíoch é seo agus tá daoine in ann é a thuiscint.

Lauren Ní Cheallaigh agus Róisín Ní Mhórdha
Coláiste Daibhéid, Sráid an Mhuilinn Sábhadóireachta, Corcaigh

Tionchar na Teicneolaíochta

Tá tionchar na teicneolaíochta dearfach agus diúltach. Sa lá atá inniu ann tá an teicneolaíocht le feiceáil i ngach áit - sa seomra ranga, sa teach agus i bpóca nach mór gach éinne. Ceapaimid go bhfuil níos mó buntáistí ag baint léi ná mar atá míbhuntáistí. Tá úsáid na teicneolaíochta i bhfad níos forleithne anois ná mar a bhí sé fiche bliain ó shin. Tá fón ag nach mór gach duine in Éirinn. Ligeann an fón póca duit a bheith i dteagmháil le duine ar bith áit ar bith ar domhan. Inár dtuairim, is buntáiste é seo. Is acmhainn mhór eolais í do dhaoine.

Bainimid an-úsáid as an teicneolaíocht mar áis. Baineann scoileanna úsáid as an teicneolaíocht chun ábhair a mhúineadh, agus is slí éifeachtach í chun eolas a chur i láthair. Baineann comhlachtaí úsáid as an teicneolaíocht chun a gcuntais a choimeád agus baineann ospidéal úsáid as an dul chun cinn i dteicneolaíocht leighis chun cabhrú le daoine maireachtáil níos faide.

Is míbhuntáiste é, áfach, go bhfuil daoine ag éirí leisiciúil. Tá siad ag fanacht sa bhaile ag déanamh cumarsáide ar an idirlíon in ionad dul amach agus teagmháil agus comhrá a bheith acu le daoine. Ach is míbhuntáiste fíorbheag é seo.

Ar an iomlán, ceapaimid go bhfuil tionchar na teicneolaíochta éifeachtach agus dearfach.

Aaron Ó Donnaláin & Joey de L'Arago.
Coláiste Daibhéid, Sráid an Mhuilinn Sábhadóireachta, Corcaigh

An Ceamara

Is mise an ceamara
Bím ag féachaint ar gach rud
Clic Flais Clic Flais
Féachaim ar gach rud amuigh san oíche
Ar chlann agus cairde ag ceiliúradh
Clic Flais Clic Flais

Vicky Cobbe, CICE

An Sabhaircín

Cuireann sí áthas ar gach
Uile dhuine a thugann cuairt
Agus cuireann sí bac
Ar fhearg is ar bhuairt.
Is ag damhsa a bhíonn sí
Ag bogadh leis an ngaoth
Ag rince go háthasach
Ar feadh an lae.
I gcónaí ag ceiliúradh
lontas na beatha.
Cé go bhfuil saol tapa aici
Baineann sí taitneamh as.
An bláth beag buí
Atá gan bhrón ná éadóchas.
Beidh sí imithe san fhómhar
Ach mairfidh sí inár n-aighe.
Sin é an fáth go mbíonn tóir
Ar an bplanda geal daite.

Lucy Aghas

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Saol an Bhradáin

Thosaigh mo shaol san abhainn
Im, ubh is mé ag fás
Ag snámh go dtí an fharraige
Ag glacadh páirte sa rás.

Saol lán-spraoi gan tuismitheoirí
Ag lorg cara spéisiúil
Trí dhainséar ó na hiascairí
Agus aimsir stoirmiúil.

Seaniasc anois mé, lán agus mór,
Mo thuras deireanach ann
Ag snámh go háit mo bhreithe
Deireadh an ráis san abhainn

Glenn Quin, CICE

Féileacáin

Ag eitilt
Ard sa spéir
Buí, dearg
Álainn

Jennifer Scannell

Idirlíon

Domhan nua
ag tabhairt eolais
ag cruthú
caidrimh

Laura Neale & Chantelle Plunkett

[Poem about internet – a new world – connections]

Fathach

Fathach ag caoineadh
Splais ar an talamh
Deora na scamall
in aghaidh na fuinneoige
Fuaimeanna arda
Fuaimeanna séimhe

**Abby de Brún, Shane Verdon, Hannah Ní Chróinin,
Hannah Ní Choistealbha, Katie Ní Néill**
Gaelcholáiste Reachrainn

Hóng

Excom
Yin is Yang
Cluiche ríomhaireachta
Iontach contúirteach
An tSín

Mallaidh Mallaghan

*Coláiste Naomh Doiminic
Fortwilliam*

Yang

Cluiche
Idirlíon
Teachtaireachtaí
Yin

Bobbie-Léigh

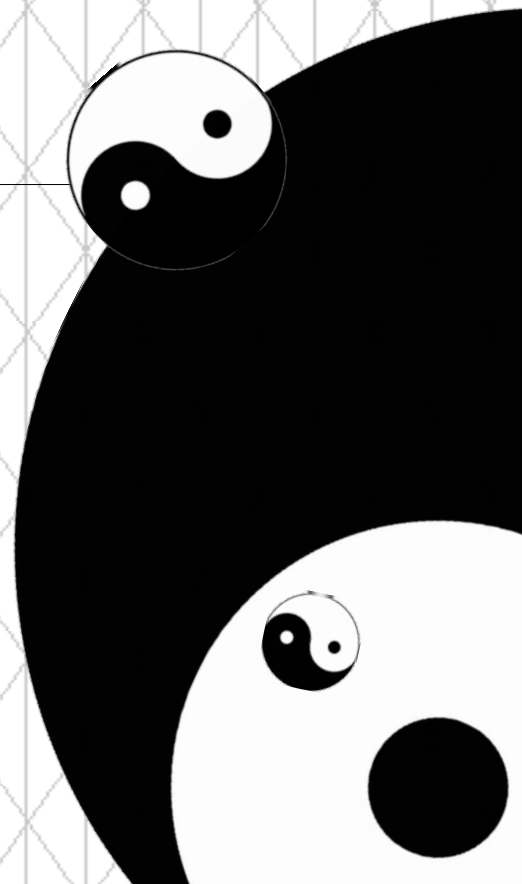
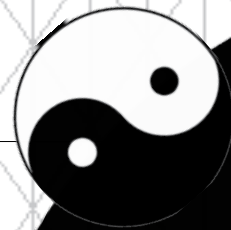
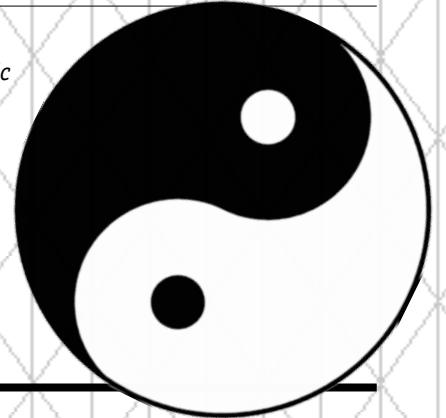
Coláiste Feirste

Cluiche

contúirteach
Yin agus Yang
Gaeilge/Béarla
Scáth

Aoife Rose Cash

Coláiste Dún Liam

Visce an tSaoil

Rí an choirp
Fearg na ndéithe
Fuil na fola
Solas na soilse

Líon na farraige
Cosc an tarta
Slánaitheoir na mbláthanna
Breosla an tsaoil

**Niall Ó Laoghaire, Cian Ó Criocháin,
Luke Ó Donnchadha**
Coláiste Eoin, BÁC

Ciúnas

Ciúnas iomlán ar an loch oscailte seo.
An t-aon fhuaim ná na tonnta bídeacha
ag briseadh i gcoinne an bháid.
Fanann muid ar an gcéad tonn eile.
Briseann iasc an tost suaimhneach séimh.

Cillian Ó Loinsigh & Oisín Breathnach
Coláiste Eoin, BÁC

Braon Amháin

Imníoch. Scanraithe. An Domhan ar fad ag stánadh air. Is duine uafásach é, dar leo.

Tagann na maslaí ar dtús.

'Amadán!'

'Ramhar!'

Lasann súile na maistíní.

A shaol mar a bheadh braon báistí, é ag titim le gach braon eile ach é fós scartha amach ón ngnáthduine.

Ansin tháinig sé orthu – daoine a chonaic a uaigneas. Rinne siad láidir é, é ina dhuine gan aon imní.

Anois is cuid den bhfarraige é, é in ann rud ar bith a dhéanamh.

Seán de Grá

Coláiste Eoin, BÁC

Comhar

Comórtas Scríbhneoireachta do dhaltai meánscoile in eagrán 6 do COMHAR ÓG

Rannóg A: Bliain 1 – Bliain 3

Rannóg B: Bliain 4 – Bliain 6

Duaiseanna:

don **scéal** nó alt is fearr,
don **dán** is fearr,
don **ghrianghraif** nó léaráid is fearr sa dá rannóg.

Bíodh ainm an dalta, Rannóg A nó B, ainm na scoile
agus ainm an mhúinteora scríofa ar leathanach
breise agus é ceangailte le gach saothar.

Duais speisialta:

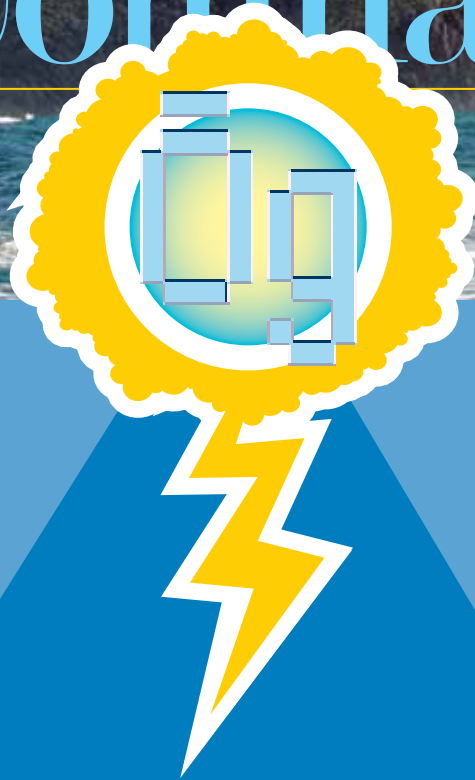
Roghnóidh na moltóirí scríbhneoir amháin
(idir an dá rannóg) a léiríonn cumas ar leith.
Bronnfar duais speisialta – **mini lpad!**
– ar an scríbhneoir sin.

Roghnófar múinteoir amháin freisin
le haghaidh '**duais an mhúinteora**'

Gach eolas ar fáil ar www.iriscomhar.com
nó trí ríomhphost chuig iriscomhar@gmail.com

Comhar

An Chomhairle um Oideachas
Gaeltachta & Gaelscolaíochta

